

Fysisk vold og høykonflikt:

Beskrivelser av mønstre for fysisk vold under foreldrekonflikter

Maren Sand Helland & Tonje Holt

Folkehelseinstituttet, desember 2021

Notat skrevet på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
(Bufdir)

Dette notatet er skrevet på oppdrag fra Bufdir. Notatet er utformet av forskere i FamilieForSK-prosjektet ved avdeling for Barns helse og utvikling ved Folkehelseinstituttet. Dataene som benyttes er samlet inn fra familier som ble rekruttert da de møtte til mekling eller andre samtaler ved et familievernkontor i perioden desember 2017 til august 2019. Tusen takk til ansatte ved familievernkontorene som bidro i rekrutteringen og til foreldre og barn som har bidratt med å svare på spørsmål i intervju og spørreskjemaer!

Fysisk vold og høykonflikt: Beskrivelser av mønstre for fysisk vold under foreldrekonflikter

Fysisk vold er et utbredt problem blant foreldre som møter til samtaler i familievernnet. En landsdekkende undersøkelse utført av tjenesten selv viser at vold var ett av hodetemaene i 25% av de tidligere eller pågående sakene i tjenesten (Jakobsen, 2020). Formålet med dette notatet er å gi profesjonelle hjelpere og andre et bedre grunnlag for å fange opp fysisk vold mellom foreldre og forstå under hvilke betingelser foreldrekonflikter medfører at en eller begge foreldre utøver fysisk vold. Notatet er skrevet på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Vold utøvd av menn har lenge vært gjenstand for fokus i både forskning og praksis, og vold mot kvinner er trukket fram som et globalt folkehelseproblem (Krug et al., 2002). De senere årene har også vold utøvd av kvinner fått økt fokus. Nyere funn tyder på at menn og kvinner like hyppig utøver vold i parforhold, men at det kan være kvalitative forskjeller i konteksten volden utøves i, og i alvorlighetsgrad og konsekvenser av denne (Follingstad & Rogers, 2013; Langhinrichsen-Rohling et al., 2012). Dette finner man også i nordiske studier (f.eks. Haaland et al., 2005; Nybergh et al., 2013; Thoresen & Hjemdal, 2014). På tvers av disse studiene finner man at menn og kvinner like hyppig rapporterer å ha vært utsatt for mildere fysisk vold i parforholdet, men at kvinner synes å oftere ha vært utsatt for mer alvorlig vold. I lys av den store utbredelsen av vold i parforhold er det et behov for mer kunnskap om hvordan vi kan avdekke og forstå fysisk voldelige konflikter og kjønnsforskjeller knyttet til mønsteret for disse.

|Forskningslitteraturen om mønstre for rapportering av vold viser at det kan være vanskelig å få et presist bilde av om en forelder utøver fysisk vold eller ikke ved utelukkende å spørre ham eller henne. Underrapportering er vanlig for egen utøvelse av vold, men også det å være utsatt for vold er forbundet med underrapportering (Heckert & Gondolf, 2000; Henning et al., 2005). Grunnene til dette kan være sammensatte, men tabu, skyld og skam blir ofte trukket fram som årsaker (Rosenbaum & Langhinrichsen-Rohling, 2006). Litteraturen tyder også på at

det kan være kjønnsforskjeller i mønstrene for å rapportere om vold man selv utøver eller utsettes for (Chan, 2011; Follingstad & Rogers, 2013). Dette notatet vil utvide kunnskapen om menns og kvinners rapportering av egen utøvelse og utsatthet for vold ved å undersøke samsvar mellom mødre og fedres rapportering av fysisk voldelige konflikter seg imellom.

For å få en bedre forståelse av fysisk voldelige konflikter er det også nødvendig å forstå under hvilke betingelser foreldre utøver fysisk vold og hvilken motivasjon som ligger bak. I en systematisk gjennomgang av forskningen som er gjort, i hovedsak i utvalg fra USA, fant Langhinrichsen-Rohling og kollegaer (2012) at makt/kontroll og selvforsvar var de mest utbredte motivene for utøvelse av vold, men at volden også ofte kunne bli brukt for å uttrykke uregulerte negative emosjoner eller kommunikasjonsvansker. Dette notatet vil nyansere kunnskapen fra tidligere studier ved å undersøke i hvilken grad ulike typer destruktiv konfliktatferd, både hos utøver og den utsatte forelderen, kan henge sammen med at foreldre utøver fysisk vold.

Problemstillinger

- 1) Hvordan henger foreldres rapportering av egen fysisk vold under konflikter sammen med den andre forelderens rapportering av det samme, og er det kjønnsforskjeller i mønstre for selv – og andrerapportering om fysisk vold under konflikter?
- 2) Hvilke andre typer destruktiv konfliktatferd, utøvd av en selv og den andre forelderen, henger sammen med om foreldre utøver fysisk vold under konflikter?

Metode

Vi benyttet data fra den første runden med datainnsamling i FamilieForSK-studien. Familiene ble rekruttert da de var i kontakt med ett av 37 ulike familievernkontor i forbindelse med obligatorisk mekling eller vansker i familien i perioden desember 2017 - august 2019. Foreldrene fylte ut et elektronisk samtykkeskjema mens de var på familievernkontoret og fikk deretter tilsendt et elektronisk spørreskjema på SMS eller epost. I dette notatet har vi kun benyttet

data fra familier hvor begge foreldre har besvart spørsmålene om foreldrekonflikter ($n = 1734$ foreldre fordelt på 867 foreldredyader). Tre likekjønnede foreldrepar ble fjernet, ettersom kjønnsforskjeller stod sentralt i analysene.

Mål som ble brukt

Konfliktatferd, inkludert fysisk vold under konflikter, ble målt med den norske kortversjonen av konfliktstrategiskalaen fra Conflict and Problem-solving Scales (CPS; Helland et al., 2021; Kerig, 1996). CPS skiller mellom seks ulike typer konfliktatferd: Samarbeid; unngåelse; involvering av barn, fastlåsning, verbal aggresjon og fysisk aggresjon. Hver type atferd måles med at foreldrene blir spurt om hvor ofte henholdsvis de selv og den andre foreldereren opptrer på ulike måter under konflikter. Hver konfliktatferd måles med tre spørsmål med svaralternativer fra 0 = aldri til 3 = ofte. Vi brukte gjennomsnittsskårer for hver konfliktatferd basert på svarene fra foreldereren selv (selv-rapport) og svarene fra den andre foreldereren (andre-rapport). For fysisk vold brukte vi kun de to spørsmålene som omhandler direkte fysiske handlinger mot den andre foreldereren; «Kaster noe på den andre» og «Dytter, slår, sparker eller holder fast den andre». I analysene knyttet til Problemstilling 1 brukte vi henholdsvis selvrapport og andrerapport på disse to spørsmålene for å undersøke om foreldrene rapporterte å være utøver eller utsatt for fysisk vold under konflikter.

Analyser

Vi benyttet krysstabeller for å undersøke samsvar mellom foreldrenes rapportering av utøvelse av og utsatthet for fysisk vold under konflikter, og eventuelle kjønnsforskjeller i dette mønsteret. Indeksen for fysisk vold ble dikotomisert. Alle som hadde svart 1 eller mer på minst ett av de to voldsspørsmålene fikk verdien 1/ja, mens alle som hadde 0 på begge spørsmål fikk verdien 0/nei. I en første krysstabell så vi på samsvar uavhengig av kjønn. Deretter lagde vi separate krysstabeller for mødre og fedre, for å undersøke om andelen som rapporterte å være utøver eller utsatt varierte med kjønn.

For å besvare problemstilling 2, om sammenhengen mellom fysisk vold og andre typer destruktiv konfliktatferd, gjennomførte vi en stegvis regresjonsanalyse. Voldsutøvelse var utfallsmål og vi la inn henholdsvis utøvers (steg 1) og den utsattes (steg 2) konfliktatferd som uavhengige variabler. I et tredje steg la vi inn fysisk vold utøvd av den andre forelderens (altså om man selv ble utsatt for vold) som uavhengig variabel.

Resultater og diskusjon

Totalt bodde 48% av utvalget sammen da de bevarte spørreskjemaet, mens 52% bodde fra hverandre eller var i ferd med å flytte fra hverandre.

Tabell 1: Beskrivelse av utvalget

	Gjennomsnitt (Standardavvik)	
	Mødre	Fedre
Konfliktatferd (0-3)		
Fysisk vold 1: Kaster noe på den andre	0,18 (0,43)	0,09 (0,28)
Fysisk vold 2: Dytter, slår, sparker eller holder fast den andre	0,15 (0,42)	0,12 (0,34)
Samarbeid	2,28 (0,46)	2,24 (0,47)
Unngåelse	1,84 (0,62)	2,07 (0,60)
Involvering av barn	0,84 (0,57)	0,83 (0,54)
Fastlåsning	1,56 (0,62)	1,29 (0,59)
Verbal aggresjon	1,32 (0,62)	1,28 (0,60)

Note: Konfliktatferd, inkludert voldsspørsmålene, er her gjengitt som et gjennomsnitt av svarene fra selv- og andre-rapport.

Gjennomsnittsverdier for mødrene og fedrene i utvalget på spørsmålene om fysisk vold og hver av de andre konfliktatferdene, er gjengitt i Tabell 1. Her ser vi at foreldrene hadde høyest skårer på den konstruktive konfliktatferden samarbeid, etterfulgt av unngåelse. De to beskrivelsene av fysisk vold rapporteres å bli brukt klart mest sjelden, både av mødre og fedre. Bruken av de ulike strategiene er ganske likt fordelt mellom mødre og fedre. T-tester viste imidlertid tre signifikante kjønnsforskjeller: Mødrene hadde oftere utøvd fysisk vold ved å kaste noe på den andre (Fysisk vold 1; $p < 0,001$), mens det ikke var noen signifikant forskjell knyttet til den mer direkte volden («Dytter, slår, sparker eller holder fast den andre»). Fedrene viste

hyppigere unngåelse ($p < 0,001$), mens mødrene hadde mer hyppig bruk av fastlåsning ($p < 0,001$).

Da vi slo sammen besvarelsene fra foreldrene fant vi at en eller begge hadde utøvd fysisk vold under konflikter i 30% av familiene som var inkludert i utvalget. Herunder var det 13% ($n = 109$ familier) hvor begge foreldre utøvde vold; 10% ($n = 84$ familier) hvor kun mor utøvde vold og 6 % ($n = 51$ i familier) hvor kun far utøvde vold. Altså var det totalt sett litt flere mødre (23%) enn fedre (19%) som utøvde vold. Andelen familier hvor det ble rapportert om fysisk vold lå totalt sett noe høyere enn tallene fra familievernets egen undersøkelse (25%; Jakobsen, 2020). Dette kan skyldes at flere foreldre rapporterer om vold når de spørres direkte i et elektronisk spørreskjema, men også at noe av volden det rapporteres om her ikke oppleves som alvorlig nok til at foreldrene har tatt opp dette som et problem i møtet med familievern tjenesten.

Problemstilling 1: Samsvar mellom utøveres og utsattes rapportering om vold

Tabell 2 viser antall og andelen foreldre som utøvde fysisk vold under konflikter i henhold til besvarelsen fra enten forelderen selv (utøver) eller den andre forelderen (utsatt). For 22% av foreldrene rapportert minst en av foreldrene at hun/han utøvde fysisk vold. Her var det mest vanlig at den som var utsatt for volden rapporterte om denne. Kun 11% av foreldrene rapporterte om egen utøvelse av vold, mens andelen som rapporterte at de var utsatt for vold var 18%.

Tabell 2: Andel (antall) foreldre hvor forelderen selv eller den andre forelderen rapporterer at hun/han sjelden, ofte eller nesten alltid utøver fysisk vold under konflikter ($n = 1495$).

	Rapport fra utsatt	
	Nei	Ja
Rapport fra utøver	Nei 78% (1169)	Ja 11% (163)
	Ja 4% (66)	7% (97)

Funnene viste at foreldrene ofte var uenige om hvem som utøvde volden. (7% var enige om at det ble utøvd vold, mens totalt 15% rapporterte ulikt). Blant de 15% som hadde ulik oppfatning, var det mest utbredt at den utsatte forelderen rapporterte om volden, uten av utøveren gjorde det samme. Mer enn én av ti foreldre rapporterte at de ble utsatt for fysisk vold uten at utøveren av volden selv rapporterte om dette. Dette er i tråd med det gjentakende funnet av underrapportering av egen utøvelse av vold (Chang, 2011; Follingstad & Rogers, 2013). Kun halvparten av volden hadde blitt avdekket dersom vi kun hadde spurt utøveren selv.

Vi ønsket deretter å undersøke om mønstrene for rapportering av vold varierte med kjønn.

Resultatene er gjengitt i Tabell 3.

Tabell 3: Andel (antall) mødre (n= 748) og fedre (n = 753) hvor forelderen selv eller den andre forelderen rapporterer at hun/han sjelden, ofte eller nesten alltid utøver fysisk vold under konflikter.

		Rapport fra utsatt	
		Nei	Ja
Rapport fra utøver	Nei	K: 76% (567)	K: 10% (71)
		M: 80% (602)	M: 12% (92)
	Ja	K: 6% (45)	K: 8% (62)
		M: 3% (21)	M: 5% (35)

Vi ser en tendens til at mødrene litt oftere enn fedrene rapporterte om egen voldsutøvelse. Totalt 14% av mødrene rapporterte at de utøvde vold, mens tilsvarende tall for fedrene var 8%. Mødrene og fedrene rapporterte derimot at de i tilnærmet like stor grad hadde blitt utsatt for vold av den andre forelderen (18% av fedre; 17% av mødre). Mønsteret ligner det man finner i andre nordiske studier (Haaland, 2005; Nybergh et al., 2013; Thoresen & Hjemdal, 2014), men andelen som har vært utsatt for partnervold er betydelig høyere i vårt utvalg. Mødrene var mer tilbøyelig enn fedrene til selv å rapportere at de utøvde vold. Den høyere andelen mødre enn fedre som utøvde fysisk vold i utvalget kan altså i hovedsak forklares av høyere tilbøyelighet til at mødre selv rapporterte at de utøvde vold.

Av Tabell 3 kan vi også se at når vi legger sammen rapportene gitt som utøver og utsatt, har mødrene totalt sett rapportert om mer vold enn fedrene. Disse kjønnsforskjellene er påfallende, men også disse i tråd med hva man har funnet i en rekke lignende studier (Chang, 2011). Kjønnsforskjellen var i hovedsak drevet av at kvinnene oftere rapporterte at de selv utøvde vold under konflikter. Dette kan skyldes ulike mekanismer, som at det kan være mer skamfullt for menn å innrømme at de utøver vold (Rosenbaum & Langhinrichsen-Rohling, 2006).

Problemstilling 2: Sammenheng mellom vold og annen konfliktatferd

Tabell 4 viser hvilke andre typer destruktive konfliktatferd, utøvd av en selv og den andre forelderen, som hang sammen med om foreldrene utøvde fysisk vold under konflikter. Når vi kun ser på sammenhengen med annen konfliktatferd hos den som utøver vold, finner vi tydelige sammenhenger. Sterkest er sammenhengen med verbal aggresjon, men det er også mer vanlig å involvere barn i konflikten for personer som utøver vold. På den annen side er samarbeidende konfliktstil og unngåelse mindre vanlig hos foreldre som utøver vold under konflikter. Til sammen kan 18% av variasjonen i utøvelse av fysisk vold forklares av sammenhengen med disse andre typene konfliktatferd. Selv om konfliktatferden vi undersøker ikke er direkte overførbar til motivasjonen undersøkt i andre studier (f.eks. Langhinrichsen-Rohling et al., 2012), er det nærliggende å tenke en negativ sammenheng med samarbeidende konfliktatferd kan tyde på at volden er uttrykk for kommunikasjonsvansker. Denne sammenhengen var imidlertid svak. De noe sterkere sammenhengene mellom utøvelse av fysisk vold og de to konfliktatferdene verbal aggresjon og involvering av barn kan tyde på at volden inngår i et mønster av uregulerte negative emosjoner. Lav unngåelse kan også være uttrykk for det samme, da unngåelse av konflikt kanskje kunne vært adaptivt når alternativet er utøvelse av vold.

Tabell: 4 Regresjonsanalyser som undersøker sammenhengen mellom utøvelse av vold og annen destruktiv konfliktatferd hos en selv og den andre foreldereren.

		Steg 1	Steg 2	Steg 3
Utøvers konfliktatferd	Samarbeid	-0,08*	-0,05	-0,04
	Unngåelse	-0,09**	-0,11**	-0,07*
	Barneinvolvering	0,13**	0,16**	0,18**
	Fastlåsning	0,06	0,06	0,06
	Verbal aggresjon	0,23**	0,24**	0,24**
Den utsattes konfliktatferd	Samarbeid		-0,04	-0,02
	Unngåelse		-0,09**	-0,05*
	Barneinvolvering		-0,05	-0,11*
	Fastlåsning		0,01	-0,01
	Verbal aggresjon		-0,01	-0,09*
	Fysisk vold			0,38**
	r ²	,18	,19	,31
	Δr ²	,18	,01	,12
	ΔF	64,59**	3,24*	252,71**

Note: * $p < .05$; ** $p < .001$; Kjønn er lagt inn som kontrollvariabel i Steg 0 og vises ikke i modellen.

I steg 2 av modellen over, ser vi på sammenhengen mellom voldsutøvelse og konfliktatferd hos den utsatte foreldereren. Her er sammenhengene gjennomgående svake og den eneste signifikante sammenhengen finner vi knyttet til mindre unngåelsesatferd hos den utsatte foreldereren. Å legge til disse ekstra variablene gir i liten grad økt forklaringsverdi til modellen – denne øker kun med 1%. Det er også viktig å merke seg at sammenhengene mellom vold og konfliktatferd hos utøveren fortsetter å være nesten like sterke når vi legger inn den utsattes konfliktatferd i modellen. Dette tyder på at mønstrene vi fant i Steg 1, særlig de knyttet til volden som uttrykk for negative emosjoner, virker å være relativt uavhengig av hvordan den utsatte handler under konflikter.

I Steg 3 ser vi at fysisk vold utøvd av den andre foreldereren er det aspektet som har aller sterkeste sammenheng med egen utøvelse av vold. En Beta på 0,38 innebærer at denne variabelen alene forklarer 14% av variasjonen i utøvelse fysisk vold når alle de andre variablene er tatt høyde for i modellen. Dette tyder på at selvforsvar kan være en sterk motivasjon for utøvelse av vold også i vårt utvalg, ettersom sannsynligheten for å utøve vold økes betraktelige dersom man

utsettes for vold. Også i Steg 3 vedvarer imidlertid sammenhengen mellom utøvelse av vold og egen verbal aggresjon og involvering av barn i konflikten å være tydelig. Til sammen tegner dette et bilde av at vold oftere utøves under konflikter hvor utøveren av volden har andre sterke, destruktive konfliktuttrykk og dersom den andre forelderens også utøver fysisk vold.

Noen av funnene i Steg 3 i regresjonsmodellen kan tilsynelatende virke litt vanskelig å forklare. Vi ser at det her er en svak men signifikant negativ sammenheng mellom utøvelse av vold og verbal aggresjon og involverer barna i konflikten. Det tyder på at det er mindre sannsynlig at en forelder utøver vold dersom den andre forelderens viser mye verbal aggresjon eller involverer barnet i konflikten, en motsatt effekt av hva det er for denne atferden hos utøveren selv. Effektene er svake og bør ikke tillegges stor vekt, men dersom vi skal forsøke å tolke dem kan dette tyde på at i tilfeller hvor den andre forelderens involverer barnet i konflikten kan dette virke dempende på egen tilbøyelighet til å utøve vold, kanskje fordi behovet for å beskytte barnet blir sterkere i tilfeller hvor det er den andre forelderens som drar barnet inn i konflikten.

Konklusjon og implikasjoner for og fagfeltet og relevante tjenester

Formålet med dette notatet var å frembringe mer kunnskap om mønstre for mødres og fedres utøvelse av fysisk vold under konflikter.

Totalt sett identifiserte vi en større andel mødre enn fedre som utøvde fysisk vold under konflikter. Dette er et viktig funn, ettersom vold mot kvinner tradisjonelt har fått større fokus i forskning og praksis. Det var særlig mødrenes tendens til å rapportere om egen utøvelse av vold som medførte at vi identifiserte flere kvinnelige voldsutøvere enn mannlige. Noen av funnene tydet på at den høyere andelen mødre som utøvde vold kun omfattet den mildere volden. Det var særlig den mer indirekte volden vi etterspurte som oftere hadde vært utført av mødrene. Dette kan tyde på at volden utøvd av fedrene hadde fått mer alvorlige konsekvenser. Alt i alt understreker

funnene betydningen av å spørre begge kjønn både om hvorvidt de har utøvd eller vært utsatt for vold i parforholdet.

Vi ser en tydelig tendens til at volden oftere avdekkes av den utsatte enn av utøveren. Dersom vi kun hadde spurt utøveren av volden, ville kun om lag halvparten av volden bli avdekket. Til sammenligning ble mer enn 80% av volden fanget opp av perspektivet til den utsatte. Det er sannsynlig at tendensen til å underrapportere om egen voldsutøvelse er enda sterkere i møte med en terapeut enn når foreldrene har besvart et elektronisk spørreskjema. Dette understreker betydningen av å spørre begge foreldre om fysisk vold og av å gi foreldre mulighet til samtaler med profesjonelle hjelpere uten av den andre forelder er til stede.

Foreldrekonflikt og vold er to fenomener som ofte blir behandlet litt uavhengig av hverandre i litteraturen. Å undersøke hvilken konfliktatferd som henger sammen med fysisk vold under konflikter er dermed en litt uvanlig inngang til voldsfeltet. Vi mener funnene kan nyansere forståelsen av hvilke motiver som kan ligge bak utøvelse av fysisk vold. Et nyttig funn er at det særlig er ens egen destruktive konfliktatferd som henger sammen med utøvelse av fysisk vold, mens den utsattes konfliktatferd synes å ha liten eller ingen betydning. Unntaket er for fysisk vold, hvor gjensidigheten i volden synes å være betydelig og selvforsvar dermed fremgår som et viktig motiv. Dette understrekes også av at begge foreldre utøvde vold i nær halvparten av familiene hvor det ble rapportert om fysisk vold. Men selv når vi tar høyde for om den andre forelder utøver vold, har altså egen destruktiv konfliktatferd stor forklaringsverdi. Dette understreker betydningen av uregulert negativ affekt som en helt sentral komponent i voldsutøvelse. Ved å undersøke fysisk vold under konflikter ved hjelp av begreper og atferdsbeskrivelser som tradisjonelt har vært benyttet innenfor konfliktlitteraturen, håper vi å ha kunnet berike både for fagfelt og praksisfelt innenfor begge disipliner.

Referanser

- Chan, K. L. (2011). Gender differences in self-reports of intimate partner violence: A review. *Aggression and Violent Behavior, 16*(2), 167-175.
- Follingstad, D. R., & Rogers, M. J. (2013). Validity concerns in the measurement of women's and men's report of intimate partner violence. *Sex Roles, 69*(3-4), 149-167.
- Heckert, D. A., & Gondolf, E. W. (2000). Assessing Assault Self-Reports by Batterer Program Participants and Their Partners. *Journal of Family Violence, 15*(2), 181-197. <https://doi.org/10.1023/A:1007594928605>
- Helland, M. S., Holt, T., Gustavson, K., Larsen, L., & Røysamb, E. (2021). Validation and short-form development of Conflict and Problem-solving Strategy Scales. *Journal of Family Studies, 1*-20.
- Henning, K., Jones, A. R., & Holdford, R. (2005). "I didn't do it, but if I did I had a good reason": Minimization, denial, and attributions of blame among male and female domestic violence offenders. *Journal of Family Violence, 20*(3), 131-139. <https://doi.org/10.1007/s10896-005-3647-8>
- Jakobsen, S. E. (2020, 27. juni, 2020). Hva skjedde da familievernkontorene skulle snakke om vold? forskning.no. <https://forskning.no/vold/hva-skjedde-da-familievernkontoret-skulle-snakke-om-vold/1703605>
- Krug E, Mercy J, Dahlberg L, Zwi A: The world report on violence and health. *Lancet. 2002, 360: 1083-1088. 10.1016/S0140-6736(02)11133-0.*
- Kerig, P. K. (1996). Assessing the links between interparental conflict and child adjustment: The conflicts and problem-solving scales. *Journal of family psychology, 10*(4), 454-7
- Langhinrichsen-Rohling, J., McCullars, A., & Misra, T. A. (2012). Motivations for men and women's intimate partner violence perpetration: A comprehensive review. *Partner Abuse, 3*(4), 429-468.
- Nybergh, L., Taft, C., Enander, V., & Krantz, G. (2013). Self-reported exposure to intimate partner violence among women and men in Sweden: results from a population-based survey. *BMC Public Health, 13*(1), 1-13.
- Rosenbaum, A., & Langhinrichsen-Rohling, J. (2006). Meta-research on violence and victims: The impact of data collection methods on findings and participants. *Violence and Victims, 21*(4)
DOI:10.1891/0886-6708.21.4.404